

in the Athlete / Ed. by Estes NAM III, Salem D., Wang P.J. New York City, Futura. – 1998. – P. 101-115.

15. Giusti G. Physiological hypertrophy (the athlete's heart) // Left Ventricular Hypertrophy // Ed. by Desmond J. Sheridan. London, Churchill Livingstone. – 1998. – P. 165-170.

16. Link M. S., Wang P. J., Estes NAM III. Cardiac arrhythmias and electrophysiologic observations in the athlete // The Athlete and Heart Disease / Ed. by Williams R.A. Philadelphia, Lippincott, Williams & Wilkins. – 1998. – P. 197-216.

17. Ortega Carnicer J. Acute inferior myocardial infarction masking the J wave syndrome. Based on four observations // Med. Intensiva. – 2008. – Vol. 32, № 1. – P. 48-53.

18. Pelliccia A., Maron B. J., Culasso F. et al. Clinical significance of abnormal electrocardiographic patterns in trained athletes // Circulation. – 2000. – Vol. 102. – P. 278-284.

19. Shu J., Zhu T., Yang L. et. al. ST-segment elevation in the early repolarization syndrome, idiopathic ventricular fibrillation, and the Brugada syndrome: cellular and clinical linkage // J. Electrocardiol. – 2005. – Vol. 38, № 4. – P. 26-32.

20. 36th Bethesda Conference Eligibility Recommendations for Competitive Athletes With Cardiovascular Abnormalities // Journal of the American College of Cardiology. – 2005. – Vol. 45, № 8.

УДК 378.147:81'271]:796.071.4

Кондрацька Г.Д.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Анотація. Проведено методологічний аналіз основ підготовки студентів до педагогічної діяльності з урахуванням специфіки формування у них професійно-мовленнєвої культури. Виявлено, що основою формування професійно-мовленнєвої культури фахівців є врахування – логіки, діалектики, методології пізнання, філософії, історії, універсальних категорій культури і сфери мислення. Доведено, що філософські принципи об'єктивності, конкретності, історизму, науковості, діалектичності, детермінізму, професійної спрямованості, зв'язку теорії з практикою в освітньому процесі впливають на формування професійно-мовленнєвої культури фахівців з фізичного виховання.

Ключові слова: професійно-мовленнєва культура, фахівець, принципи.

Аннотация. Кондрацкая Г.Д. Методологические основы формирования профессионально-речевой культуры будущих специалистов по физическому воспитанию в высших учебных заведениях образования. Проведен методологический анализ основ подготовки студентов к педагогической деятельности с учетом специфики формирования у них профессионально-речевой культуры. Обнаружено, что основой формирования профессионально-речевой культуры специалистов есть учет – логики, диалектики, методологии познания, философии, истории, универсальных категорий культуры и сферы мышления. Доказано, что философские принципы объективности, конкретности, историзма, научности, диалектичности, детерминизма, профессиональной направленности, связи теории с практикой в образовательном процессе влияют на формирование профессионально-речевой культуры специалистов по физическому воспитанию.

Ключевые слова: профессионально-речевая культура, специалист, принципы.

Annotation. Kondratska Galina. Methodological principles of the professional language culture forming of future specialists in physical culture at higher educational establishments. Methodological analysis of the principles of student training for pedagogical activity were done considering the peculiarities of student professional language culture.

It was found out that logic, dialects, methodology knowledge, philosophy, history, universal culture categories and mode of thinking are the foundation of professional language culture forming.

It is proved that methodological analysis of the principles of future teacher professional training include generalization of philosophic ideas regularities, principles and general scientific theoretical statements not only that not only rectificate essence and define the peculiarity of professional teaching activity but also substantiate and realize the professional language culture forming system of future physical culture specialists.

It is found out that philosophic principles of objectivity, concreteness, historism, professionalism, dialectism, determinism, professionalism, connection theory with practice in educational process influence the professional language culture forming of physical training specialists.

It is known that professional training is teacher's ideal seeing the final results of educational process specifically, the professional language culture forming system as a didactic method of realization of educational tasks. It determines goals, principles of physical training educational process and how to conduct it.

Key words : professional language culture, specialist, principles.

Постановка проблеми. Методологічний аналіз основ професійної підготовки майбутнього вчителя передбачає узагальнення філософських ідей, закономірностей, принципів і загальнонаукових теоретичних положень, які сприяють не лише уточненню сутності та визначенню специфіки професійної педагогічної діяльності, а й обґрунтуванню та реалізації системи формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури засвідчує, що з метою узагальнення і поглибленого вивчення процесів методологування науковці (А. Новіков, Д. Новіков [8], Г. Щедровицький [11], Е. Юдін [12 та ін.] розкриваючи функції, сутність та становлення методології. Характеризує динаміку та зв'язок розуміння цього феномену в різні історичні періоди О. Анісімов [1]. Для наукового уточнення змісту поняття «методологія» С. Мочерний обґрунтовує його структуру [7]. У наукових розвідках Г. Копилова простежується продовження дослідження цієї проблеми, позаяк автор розглядає «методологію та методологізацію в контексті часу» [5]. Особливої значущості у контексті наукового аналізу методологічних основ професійної підготовки майбутнього фахівця фізичного виховання набувають праці В. Загвязинського і Р. Атаханова інтегрують методологію та методи психолого-педагогічного дослідження, що дає змогу науково обґрунтувати процес формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання [3].

Визначаючи методологічні основи професійно-мовленнєвої культури майбутнього фахівця фізичного виховання, які є відображенням фундаментальних істин, теорій і принципів, наукових основ процесу пізнання професійної педагогічної діяльності, враховувалося, що в наукових колах використовують кілька рівнів методології. Шляхом теоретичного аналізу встановлено, що серед науковців немає спільної думки про кількість і характерні ознаки цих рівнів. Так, А. Фурман виокремлює філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий (спеціальний) та конкретно-тематичний (спеціалізований) рівні методологування [10, с. 70]. Визначаючи сутність категорії професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього фахівця, Н. Гузій виокремлює такі методологічні рівні: загальнофілософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, рівні методик і технік дослідження, а також методологічної рефлексії (застосування дослідником способів наукового пізнання, де інтегруються всі джерела методологічного забезпечення) [2, с. 61].

Мета дослідження. Розкрити методологічні основи формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання у вищих навчальних закладах освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Філософська методологія у контексті формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх учителів базується на розумінні діалектичних процесів як складної форми становлення майбутнього фахівця, якісних змін у його формуванні та розвитку в напрямі підготовки до професійної діяльності.

Враховувалася специфічна особливість використовуваного категоріально-понятійного апарату: розуміння наукових понять діалектично змінювалося залежно від контексту використання. Сутність понять дещо змінюється та використовується у вужчих, більш конкретних поняттях, що мають свій зміст і певне тлумачення. Так, у соціології – це спілкування, у психології – Я-мовлення, у педагогіці – формування професійно-мовленнєвої культури тощо, що базується на визначенні характерних ознак кожного поняття і визначається межами їх застосування.

Шляхом онтологічного аналізу діалектичних законів і категорій визначено загальні методологічні принципи: об'єктивності, конкретності, історизму, науковості, діалектичності, детермінізму, професійної спрямованості, зв'язку теорії з практикою.

На основі врахування означених принципів створювалися сприятливі умови для організації науково-знаннєвого масиву професійно-мовленнєвої культури, яка перевіряється й оновлюється в реальній діяльності на основі наукових підходів до вивчення конкретних феноменів [4], як методики її формування у підготовці студентів ВНЗ.

Реалізація принципу діалектичності базується на визначенні основних суперечностей у професійній підготовці майбутніх фахівців, подолання яких сприяло формуванню професійно-мовленнєвої культури студентів ВНЗ. З цією метою використовувалися такі філософські категорії, як аналіз (наприклад, традиційного навчання студентів), синтез (створення інноваційних методик для формування професійно-мовленнєвої культури у вчителів), процес (організація експериментального дослідження) та ін.

Діалектичний процес формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання зумовлений необхідністю вдосконалення підготовки студентів, що актуалізує використання принципу детермінізму, який визначається як система поглядів про об'єктивний, закономірний зв'язок і всезагальну зумовленість усіх явищ навколишнього світу [4].

Принцип об'єктивності передбачає розгляд процесу формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання як дійсності з урахуванням певних закономірностей і узагальнених форм. Погоджуємося з думкою Д. Чернілевського, О. Гандзюк, В. Захарченко, І. Козловської та ін. [6] про наявність у науковому знанні такої важливої ознаки, як істинність, що передбачає надання теоретичної форми об'єктивному відображенню світу та базується на «розкритті тих методів, способів і прийомів, за допомогою яких досягається об'єктивно істинне знання про навколишній світ» [4]. Дотримання цього принципу засноване на таких вихідних положеннях: практична діяльність майбутнього фахівця передбачає використання досягнень психолого-педагогічної науки та освітянського досвіду, яким властивий об'єктивний характер; студент є суб'єктом пізнання і діяльності, відтак формування професійно-мовленнєвої культури – «це завжди включення нових знань в структуру вже наявних (актуалізованих) знань; урахування об'єктивних законів розвитку особистості уможливорює формування у студентів нових ознак, які відповідатимуть ідеальному образу учителя і можуть використовуватися в практичній діяльності майбутнього фахівця; створення оптимальної системи формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання надає науковому пізнанню і використанню педагогічних систем «необхідної цілісності та єдності, перетворюючи науку в систему об'єктивно істинних і логічно пов'язаних понять, суджень, законів і теорій» [4]; систему формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання необхідно розглядати у відповідному соціокультурному контексті, в межах певних світоглядних орієнтацій, спрямованих на пошук нових істин про навколишній світ, враховуючи висновки найновіших комплексних наук; організація процесу формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх вчителів здійснюється відповідно до логіки процесу професійної підготовки студентів у ВНЗ.

Принцип об'єктивності в контексті нашого дослідження базується на використанні таких філософських категорій: детермінізму, що відображає об'єктивний закономірний взаємозв'язок у професійній підготовці фахівців; діалектичної логіки, що базується на законах і формах відображення у мисленні фахівців; істини – адекватне відображення педагогічної діяльності та постаті педагога як найвищих критеріїв істини об'єктивного практичного професійного буття; життя як первинної реальності, що містить таку важливу складову у життєдіяльності людини, як професійне життя; людини з її філософським, науковим, професійним світоглядом, внутрішнім Я, самоусвідомленням і самовдосконаленням, інтелектом і духовністю, що дозволяє розрізняти добро і зло та розуміти майбутнє; особистість, котра є «центром духу» і будує особливе «поле взаємовідносин із середовищем; моралі, що базується на дотриманні принципів, правил, норм поведінки, обов'язкових для професійно-мовленнєвої культури майбутніх педагогів; діяльності як форми активності особистості, що передбачає цілеспрямоване формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання.

Використання принципу конкретності відображає взаємозв'язок усіх аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців та формування у них професійно-мовленнєвої культури засобами інформаційних технологій, що уможлиблює: виокремлення певного явища, зокрема, формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання з його загальної ознаки – професійної підготовки студентів у ВНЗ, та відтворення цього процесу як діалектично структурованого цілого на основі взаємозв'язку загального й одиничного; визначення та реалізацію спеціальних педагогічних умов, які оптимізують формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання у професійній підготовці студентів ВНЗ; виявлення взаємозв'язку загального (застосування інноваційних педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів) та одиничного (використання засобів інформаційних технологій у формуванні професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців з фізичного виховання).

Принцип конкретності базується на використанні методів дискусії, діалогу, інтеграції та ін.

Методологічним відображенням саморозвитку особистості вчителя є принцип історизму, який у дослідженні Н. Гузій пов'язується з конкретно-історичним аспектом вивчення педагогічних явищ. Принцип історизму дає змогу перейти від емпіричного опису фактів до їх теоретичного узагальнення і виявлення еволюції наукових уявлень та поглядів на зміст і сутнісні характеристики професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх учителів фізичної культури, дає змогу здійснювати перехід від усебічного через загальне й особливе до одиничного й навпаки, що сприяє науковій класифікації і типологізації певних явищ і систем [2]. У контексті нашого дослідження принцип історизму використовується для встановлення передумов розвитку термінологічного апарату феномену «професійно-мовленнєва культура», систематизації наукових знань із цієї проблеми в ретроспективі.

Для формування у майбутніх учителів понятійного мислення стосовно проблем формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців фізичного виховання використовувався принцип науковості. Сформованість у студентів систематизованого наукового понятійного мислення виявляється у тому, що майбутні учителі, використовуючи знання основних наукових понять, мають змогу теоретично обґрунтовувати процеси власного професійного становлення. Оскільки система формування професійно-мовленнєвої культури як об'єкт пізнання є новим і досить багатограним феноменом, то на основі принципу науковості майбутні фахівці покликані створювати власний образ постаті вчителя шляхом визначення нових ознак і характеристик, необхідних і важливих для професії педагога. Водночас реалізація принципу науковості у професійній підготовці майбутніх педагогів і, зокрема, у формуванні їхньої професійно-мовленнєвої культури, передбачає оперування певними науковими положеннями, категоріями та поняттями, які використовуються у наукових психолого-педагогічних колах, щоб розширити зміст і розуміння досліджуваних об'єктів.

У формуванні професійно-мовленнєвої культури майбутнього фахівця з фізичного виховання є важливим врахування принципу професійної спрямованості, який визначає критерії формування вміння оцінювати культуру поведінки педагога, свідоме ставлення до навколишніх, формування стійкої потреби правильно спілкуватися на практичних заняттях в урочний та позаурочний час.

Особистість педагога, його мова, педагогічний стиль взаємодії зі студентською аудиторією відіграють важливу роль у розвитку особистості студента взагалі і студента як мовної особистості, зокрема.

Ефективним засобом підвищення мовної культури студентів може служити індивідуальне або групове консультування з питань найбільш частотних мовних помилок, причин їх появи, нормативності варіантів мовних засобів, точності формулювань, що також сприяє підвищенню їх інтересу до питань мови та її культури, усвідомлення власних мовних недоліків та необхідності корекції грамотності, формування потреби в роботі з навчально-методичною літературою. Вагоме значення у вдосконаленні мовленнєвої культури студентів може мати організація педагогічного наставництва, покликаною забезпечити адаптацію молодого фахівця у професійному середовищі, передачу педагогічного досвіду у формуванні професійного іміджу, педагогічного стилю, мовного ідеалу. Досвідчений наставник повинен включати до педагогічного аналізу навчальних занять студентів і запропонувати оцінку їх мовної культури як професійно важливої якості фахівця.

Принцип зв'язку теорії з практикою полягає у формуванні комунікативних навичок у процесі професійно-орієнтованої практики, де закріплюються уявлення і знання студентів з професійно-мовленнєвої культури, формуються на цій основі професійні навички та вміння, необхідні в практичній діяльності. Практика в різних виховних, освітніх, спортивних, реабілітаційних установах має значний потенціал, який допоможе майбутнім фахівцям усвідомити важливість і необхідність мовленнєвих умінь і навичок для успішної професійної діяльності.

Отримані результати досліджень дають підставу стверджувати, що професійно-мовленнєву культуру майбутнього фахівця фізичного виховання формують такі компоненти, що чітко спрямовані на побудову системи фізичного виховання дітей та підлітків, на структурно-професійне керівництво і досягнення високого рівня фізичного розвитку, рухової підготовленості та міцного здоров'я; оволодіння технологією управління дидактичною, виховною та соціально-педагогічною підсистемами;

усвідомлення позитивного ставлення до цінностей педагогічної професії, вміння педагогів використовувати стратегію освіти в системі фізичного виховання як способу формування особистості; уміння визначати мету, завдання та структуру різних форм роботи з фізичного виховання відповідно до рухових потреб учнів, їх інтересів, анатомо-фізіологічних можливостей; вміння володіти аналітичною діяльністю і самоаналізом; свідоме ставлення до здорового способу життя.

Формування професійно-мовленнєвої культури можна характеризувати як етап апробації майбутнього фахівця в реальних умовах професійної діяльності, позаяк у цей період навчання у ВНЗ студент зустрічається з усіма сторонами обраної професії, такими як планування, моделювання, реалізація педагогічної діяльності, взаємодія з колегами, учнями та їх батьками. Крім того, в цей період студентам, відповідно до вимог програми практики, доводиться проводити заняття, позакласні заходи і лекції з учнями різних вікових категорій, що зобов'язує їх адаптувати подачу навчального і наукового матеріалу, а також здійснювати взаємодію з учнями з урахуванням їх належності до тієї чи тієї вікової категорії.

Висновки. Професійна підготовка є ідеальним мисленнєвим передбаченням вчителя про кінцевий результат навчально-виховного процесу, зокрема, системи формування професійно-мовленнєвої культури як дидактичного інструменту реалізації освітніх завдань. Вона визначає цілі, основи організації та проведення освітнього процесу з фізичного виховання.

Перспективи подальших пошуків полягатимуть в обґрунтуванні важливості системи професійної комунікації у фізкультурній освіті.

Література

1. Анисимов О. С. Методология: функция, сущность, становление (динамика и связь времен) / Олег Сергеевич Анисимов. – М.: ЛМА, 1996. – 380 с.
2. Гузій Н. В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога: дис. д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Наталія Василівна Гузій. – Київ, 2007. – 577 с.
3. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования / В. И. Загвязинский, Р. А. Атаханов. – М.: Изд. центр «Академия», 2001. – 208 с.
4. Кондрацька Г. Д. Підходи до формування професійно-мовленнєвої культури студентів-майбутніх вчителів фізичної культури // Materiály IX mezinárodní vědecko-praktická conference "Dny vědy – 2013". Díl 16. Pedagogika : Praha. Publishing House "Education and Science" s.r.o. – С. 45-54
5. Копылов Г. Г. Методология и методологизация в контексте времени / Геннадий Герценович Копылов // Кентавр. – 1992. – Вып.5. – №1. – С.6-11.
6. Methodology of scientific activity: studies. manual. / D. V. Chernilevskiy, A. M. Gandzyuk, V. I. Zakharchenko, I. M. Kozlovskaya and others. – K.: publishing house of University "Ukraine", 2008. – 478 p.
7. Mocherniy S. V. the Concept "methodology" and its structure / Stephen V. Mocherniy // Psychology and society. – 2004. – No. 3. – С. 5-24.
8. Novikov A. M. Methodology: a Glossary of basic concepts / A. M. Novikov, Dmitry A. Novikov. – Moscow: Librokom, 2013. – 208 p.
9. Safonova I. A. the Essential characteristics of the definitions of "competence" and "competence" / A. I. Safonov // the spirituality of the individual. – 2012. – Vol. 6. – S. 150-162.
10. Furman A. V. the Idea of professional methodologyand: monograph / A. V. Furman. – Yalta-Ternopil: Economic thought, 2008. – 205 p.
11. Shchedrovitsky G. P. the System of pedagogical studies (methodological analysis) / Georgy Shchedrovitsky // Pedagogy and logic. – M., 2003. – P. 16-20.
12. Yudin E. G. the Methodology of science. Consistency. Activities / Eric G. Yudin. – M.: editorial URSS, 1997. – 445 p.

УДК 159.953.5

Копко І.Є., Стець В.І.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті проаналізовано особливості формування готовності майбутнього вчителя до роботи в умовах інклюзивної освіти. Встановлено, що для цього необхідно змінити систему підготовки педагогічних кадрів. Проведено теоретико-методологічний аналіз спеціальної літератури, що дозволило сформулювати наступне трактування готовності педагога до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти: складна інтегральна суб'єктна якість особистості педагога, що спирається на комплекс академічних, професійних і соціально-особистісних компетенцій і визначає можливість ефективної професійно- педагогічної діяльності.

Формування готовності вчителя до виконання специфічних завдань інклюзивної освіти впливає на подальшу професійну активність і компетентність та, опосередковано, на кар'єрне зростання випускників.

Ключові слова: інклюзивна освіта, психолого-педагогічна готовність, компетенції, діти з особливими потребами.

Аннотація. И.Е.Копко, В.И.Стець. Компетентностный подход в формировании готовности будущего учителя к работе в условиях инклюзивного образования. В статье проанализированы особенности формирования